

Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом
сваке недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи
лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте
оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића
Администрација „Заставе“ налази се у кући где
је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

На раскршћу.

Није далеко дан, када ће да се састане угарски сабор. Колико је мени познато, још ни кад нису тако радознано погледали на састанак сабора као сад. А шта све може бити, то не знају чак и они, који ведре и облаче с нашом политиком.

Пре свега је питање: Хоће ли се до сабора споразумети угарска и аустријска влада о ђумручком питању и другим споровима. Но узима се сигурно, да то неће бити. За сада се још споразумевају изасланици обе владе. О томе, како теку преговори нико ни беле. То значи нема ничег доброг да се каже.

Ако се ти преговори развију до сабора и до првих дана сабора, онда је ствар чиста. Добијамо нову владу и то врло жалосну владу, а с њом и — апсолутизам. Онде где је прекинуто пре неколико месеци, продужиће се.

Но није вероватно да ће се ти преговори прекинути до сабора и до првих дана сабора. Много је вероватније да ће се ти преговори вући. Вући ће их Аустрија. Она би волела да угарски сабор изгласа прво годишњи прорачун, да не дође до ванзаконског стања у том погледу. И онда би волела Аустрија, да после тога дође до распада мађарске коалиције. А Аустрија се нада, да ће доћи до тога кад дође на ред питање о општем тајном гласању. У томе се не слажу све мађарске странке. Не слажу се ни поједини људи сваке странке. У томе би и опет дошло до тога, да би социјалисте демонстрирали, а и народности би биле огорчене, јер ће и оне тражити опште, тајно гласање. Ту би се јако замутило и било би лакше по Аустрију ловити.

Има озбиљних мађарских политичара, који предвиђују све то. И који желе да се прво расправи с Аустријом. Па ако с њом мора доћи до кидања, нека се ва том раскине. Онда би мађарске странке остале удружене, а иначе ће бити разбијене због својих права.

Ово је дакле по среди. И кад тако стоје ствари, сви су необично радознали, како ће отпочети сабор кад се састане и како ће се развијати ствари. Кључ је за сада још прилично у рукама угарске владе. Од ње ће зависити, хоће ли она озбиљно кренути да прво расчисти с Аустријом или ће почети и други рад? Ако крене да расчисти с Аустријом па годно реши то питање, онда ће ојачати свој положај. А ако се упусти у други питања пре но што расчисти с Аустријом, онда ће њен положај бити много слабији.

Прилике у Русији.

Вести, које стижу из Русије о откривеним заверама, па на мераваним атентатима на цара, тако су разноврсне и противне једна другој, да им се никако не може веровати. Час је откривена завера против цара; час револуционари изјављују, да она хоће да штете живот царев, но је завера управљена против великих кнежева Николаја Николајевића и Владимира Александровића, у чијим је рукама сада сва власт. Затим час побијају прву, час другу вест. Ну најзанимљивија је вест, која сада стиже из Петрограда преко Берлина. У њој јављају, да су у Петерхофу ушли у траг дворској завери, којој стоје на челу велики кнежеви Николај Николајевић и Владимир. Смер ове завере је био, да цара баце у тамницу и да га принуде да да оставку на престолу. Завереници не желе промену досадањег владавинског система, но хоће новог цара. — Наравно, да ни овој вести не можемо поклонити много вере, као ни свима другим, који у последње време стижу о заверама и намераваним атентатима.

Руски револуционари пак не само да су развили живахан рад у Русији, него „раде“ и по другим државама. Тако штокхолмски листови јављају, да су тамо ухапсили пет Фанаца, који су образовали лигу. Председник им је био неки Ниман, који је признао да су по заповести револуционарног одбора припремали се, да поробе једну штокхолмску банку. У стану Ниманову нашли су пет килограма динамита и једну бомбу, напуњену већ динамитом, коју су хтели употребити при накртају на банку. Ниман, када су га затворили, изјавио је, да он никад није одобравао тај план — да се пороби банка — али шта да ради човек, кад га на то присиљава средишни одбор.

Хрватска и Славонија.

Из Загреба јављају да је подбан Владимир Николић упутио на све котарске предстојнике једну окупацију. У тој окупацији налаже им, да не забрањују народне зборове и да пазе на право одржања зборова. Подбан је ту окупацију издао с тога, што су многи котарски предстојници забили народне зборове. Као узрок забрани употребили су онај стари уобичајени разлог, да се тим зборовима угрожава јавна сигурност. Као што се види господи котарски предстојници толико су се уживи ли у стари жандарски систем, да не могу да пођају ново доба. Подбан их мора једном окривити да подсећа, да је прошло насилно доба, кад су власти мимо закон могле све што хоће. Заиста је и крај ње време било да та окривница

изђе, јер је изгледало у врло много прилика да се почело по старом духу и начину.

Четрдесетогодишња прослава „Заставе“.

Програм за 40-годишњу прославу „Заставе“ — која ће бити у недељу 24. септ. (7. окт.) у Новом Саду — већ је готов и тешко ће се на њему што променити.

У 9½ сати ујутру биће помен на Милетићевом гробу. Говориће прота вршачки Божићар Поповић. У 11 сати пре подне биће у великој дворани хотела Мајера свечана седница Отвориће је др. Ђура Кривојевић, а говориће Јаша Томић и др. Никола Ђурђевић.

У подне заједнички ручак. У вече ће бити забава, на којој ће говорити пролог Милоград Митровић, а певаће ова певачка друштва: Новосадски „Невен“, вуковарски „Јавор“, земунско занатл. певачко друштво, панчевачки „Венац“, жабаљско ратарско певачко друштво „Шајкаш“ и румско певачко друштво. На забави ће говорити др. Жарко Миладиновић, а биће и свирке.

Молимо све који желе учествовати на заједничком ручку, да се изјавије пријаве Кости Дери у Нови Сад. Цена је од особе 3 круне.

Критско питање.

Познато је, да грчки кнежевић Ђорђе неће више да остане гувернером Крита. Крићани би га радо задржали и све су употребљавали, да га одврате од те му намере, но узалуд. Кнежевић Ђорђе је остао при својој одлуци. Ових дана, пред одлазак кнежевића Ђорђа са Крита, држали су Крићани више великих зборова, који су давали озбиљна повода мишљењу, да на Криту могу да избију опасни немири. Велике силе су с тога учиниле кораке код грчког краља Ђорђа и на његов позив отпутовао је јуче кнежевић Ђорђе са Крита на једном грчком ратном броду. Становништво је кнежевићу Ђорђу указивало велике почасти у знак љубави и оданости. Једна чета пак наоружаних Крићана хтела је силом да спречи одлазак кнежевићев, те се морале умешати трупе великих сила. Ове су морале употребити чак и оружје, те су пуцали на Крићане, на што и ови одговоре палбом. У том окршају погинула су два Крићана, а на обе стране има више рањених. — Велике силе ставиле су до знања порти, да су за гувернера крићанског наименовали Зајмиса. Последњи пак турски министарски савет је за кључио, да протестује против

тог наименовања. Нови ће гувернер вато ипак идуће недеље на једном броду заштитних сила отпутовати на Крит.

Хоће себе да опере.

Из Босне стижу преко Будимпеште вести, како је Шегвић уредник сарајевског „Хрватског Дневника“ осуђен на две стотине круна глобес, што је био по Босни и Херцеговини разаслао прогласе, којима се позивају Хрвати, да скупљају потписе за припојење Босне Хрватској Славонији и Далмацији и да се та споменница са потписима преда Фрањи Јосифу, кад дође у Требиње. — И још веће како је исто тако са 200 круна глобе кажњен и штампар, који је оне прогласе штампао. У ову вест верујемо ево зашто: Шегвић и аустријски агенти јавно су купили те потписе и власт се није ни мрднула да их у том спрени. Сви су листори писали о прикупљању тих потписа, па су писали чак и то, како и господа чиновници на многим местима „кортепују“ такођер за то потписе. И кад владар није дошао у Босну, кад је чак са званичне стране обешановано изасланицима требињског представништва да се неће дозволити, да се икакве споменице у погледу анексије предају итд. једном речи кад је све то прошло, одједном се налази власт у Босни и Херцеговини побуђеном, да казни некоје, који су радили за потписе, а овамо је све то трпела, кад је било више смисла да се меша. Све говори за то да је све то била влада и удесила и потегла, но кад се све то изјаловило, и кад је наишла на такав отпор, да се морала повући и пустити да јој пропадну све лепе наде о анексији, а она да би себе опрала казни ето друге као кривце. Кукавица подмеће другом своја јаја. Шегвић и штапар ће то платити радо, јер и онако не иде из њиховог цеха. Само што се кукачија јаја повнају па ма била подметута и у врлино гнездо

Међународни конгрес за заштиту радника.

Међународни конгрес за заштиту радника је отпочео свој рад. Швајцарско савезно веће је израдило нацрт, који ће служити као основа, на којој ће се израдити предлог закона о забрани ноћног рада жена у индустријским предузећима.

У том нацрту закона се захтева, да се у свима индустријским предузећима, у којима ради више од десет радника или радница, забрани ноћни рад женама, па ма у којим годинама старости оне биле.

Ноћни одмор мора трајати

бар 11 часова и по, од 10 сати у вече до 5 сати ујутру.

Ноћни рад се може дозволити само у овим случајима:

Ако се због неких непредвиђених узрока мора обуставити дневни рад.

У предузећима, у којима се прерађују материје, које се могу лако искварити може се такође дозволити ноћни рад, јер се брвим радом може спречити квариње сировине.

Осим тога се може у изванредним приликама смањити ноћни одмор на 10 часова али и то само у 60 дана у години.

Овај ће закон ступити у важност после три године пошто га поједине државе буду потписале преко својих изасланика. Рок од 10 година је остављен овим предузећима: фабрикама које прерађују вуну; радницама, који због климатских прилика морају бар четири месеца у години да обуставе рад.

Мировни конгрес у Милану.

При крају рада међународног мировног конгреса у Милану истакнут је врло важан предмет: Протест против угњетавања мањих народа. Чланови конгреса су с великим интересовањем расправљали овај предмет. Конгрес захтева од великих сила, које су учествовале на берлинском конгресу, да одржавају 29. и 61. тачку берлинског уговора. — После овога дошло је на дневни ред већање меморандума, који су поднесени конгресу у ствари касапљења Јермена и гоњења Чивута у Русији. После дужег расправљања усвојена је овака одлука: Конгрес изјављује своју наклоност према несрећном јерменском народу и изражава своју наду, да ће турска влада поштовати она права Јермена, која им зајемчава санстефански и доцније берлински уговор од 1878. год. — Према гоњеним Чивутима конгрес такође изражава своју наклоност. На предлог мисирског изасланика Магнантија конгрес протестује против држања Енглеске у Мисиру. Занимљиво је, да су уз ову одлуку гласали и енглески изасланици. — По следњих дана се конгрес нарочито бавио питањем ширења идеје о свеопћем миру. Прочитан је и одговорни брзојав талијанског краља и поздравно писмо француског министра спољних послова Буржоа. Нарочито је живахна и занимљива расправа била при саветовању о промени неких тачака закључка хашке конференције од 1899. године. У овој расправи учествовали су скоро сви изасланици свију држава. Средишњој канцеларији у Берну поверено је, да састави све одлуке конгреса. Затим су још саставили текст за „Позив народу“ и на позив немачког изасланика Квиде-а одредили, да се идући конгрес држи у Минхену.

Демонстрација против Хрвата у Италији.

Још увек се појављују послице речких и задарских догађаја. Као одјек догађајима тима у Далмацији на све стране

не сада у Италији демонстрирају против Хрвата. Таква је демонстрација била јуче у Фиренци. Међу ђацима ондашњим делили су брошуре, у којима позивају сваког правог Талијана, да се огради против држања Хрвата. Фиренца — тако међу осталим стоји у брошури — не може скрштених руку слушати запомагање своје браће с оне стране Алпа. — Раздражљиви тон ове брошуре није остао без утецаја. Јуче је била велика демонстрација. Велика множина светине отишла је пред аустроугарски конзулат и тамо је демонстрирала, вичући: Доле с Аустријом! — Доле с Хрватима! — Живео наш Тријент и Трет!

Питање разоружања

Лондонски лист „Обсервер“ јавља, да на хашкој мировној конференцији Енглеска хоће да покрене питање разоружања поморске силе. У Берлину не верују у ову намеру Енглеске и тврде, да се енглеска влада није још уопће изјаснила, која ће питања покрећати на хашкој конференцији и које ће идеје заступати. И у осталим политичким круговима слабо верују у ту вест, јер баш Енглеској тешко да је намера, да покрене питање разоружања поморске силе, која је баш њој најпотребнија.

Промене у аустро угарској дипломатији.

Бивши аустро-угарски посланик у Цариграду Каличе молио је, да га ставе у мир. Владар му је и уважио молбу и на његово место доћи ће досадашњи аустро угарски посланик у Букурешту, покрајински гроф Јован Палавичини. Из Беча јављају, да је његово именовање за посланика у Цариграду владар већ и потписао. Услед одласка барона Каличеа наступиће неке промене у аустро угарској дипломатији. Тако ће на место грофа Паливичинија за букурештанског посланика доћи досадашњи посланик у Каиру гроф Таде Козјевродски; на његово пак место доћиће по свој прилици кнез Јован Шенбург-Хартенштајн, који је сада посланички саветник код аустро-угарског посланства у Лондону. За то место спомиње се још и посланик у Токију Бела Амбро. — Осим тога бечки листови јављају, да је и одступање берлинског великог посланика Владислава Сеђењ Марића већ свршена ствар. Држи се, да ће он већ ових дана напустити своје место.

Необични адет садашњег доба.

У Лондону живи једна стара жена, по имену Шајлок. Она је била учитељица за француски језик, и необично је воледа бајке. Причајући у једном салону извесну Андерсенову причу, толико је занела слушаоце да су били очарани. Од тог салонског успеха она је начинила каријеру. Тако је она пропутовала сву Америку, од Њујорка до Сан-Франциска, и приређивала причања. — Обично су је звали код куће, где се скупљало врло много деце и она им је дивним и тихим гласом причала о чаробном свету старих времена. Обично се при-

том причању облачила као стара мајка (Gross-mütterchen) и необично је добро зарађивала, јер је то велика новина, пошто обично само дадиља, деде и тетице забављају децу. — Но што је најоригиналније, она је приређивала причања и за велике енглеске и америчке богаташе, краљеве, велика, алата, памука и петролеума. Они су се уљуљкивали сновима старинске поезије, која је сва била унесена у бајкама мис Шајлок-е, јер обично они не читају више само слушају.

ЛИСТАК.

Тењина брига.

— Ал. Луговјој. —

(Наставак.)

Шајтана нису пустили, затворили су га самог у кући. Почео је гребети врата и урлати, осулукујући како удаљују кораца по степеницама. Али одма увиде да му је то узалуд, па леже на праг и тужно гледаше у пукотину на вратима. Непрестано је ћулио уши, хватајући гласове, што долажаху из собе вратарове. Опет се чују кораца. Шајтан устаде, па опет стаде гребети врата. Кораца Тењине долажаху све ближе. Она отвори врата, Шајтан хтеде на степенице, али га Тења ухвати па залупи вратима. Шајтан се умиљавио, а Тења га је тако мило погледала, као никад до онда. Погледа му у очи па рече:

— Осиротели смо обоје, Шајтане.

Шајтан је није разумео, али је радосно махао репом, подицивао, полајивао, идући за Тењом у њезину собу.

Али и сад му Тења залупи врата баш пред носом и Шајтан мирно леже, чекајући на прагу. Није му то била првина, Тења га није увек пуштала у своју собу. Када би се она тамо сама затварала јутром и вечером, Шајтан је лежао на прагу и прислушкивао кроз врата шапат и уздахе Тењине, све је хтео да дозна с киме то она шапуће. Али када је она опет отворила врата, Шајтан је крадом загледао у собу, али никада није никог видео. И тако се он већ помирио са том тајном и постао је равнодушан. Али данас је Тења почела шапатати сасвим у необично време, тек што је испратила господара, — то је побудило Шајтана да пази.

Већ од неколико дана у кући се све нешто збива што смета осетљиву псећем срцу Шајтанов. Та за њега је тек онда започео срећан и миран живот, када је први пут дошао у Летњи Врт к Андреју Петровићу. Што је дотле претурјао у свом кратком псећем веку, боље и не спомињати! Чувар врта дочекао га је с палицом и он побеже под клупу, где је седео непознати господин и леже крај његових ногу. Господин га није ни опазив, паравући по песку слова палицом поред шапа власног псета. Када приђе чувар, пас удиже њушку и зарежа. Чувар запита:

— Је ли то ваше псето?

Андреја Петровић узнемирен у мислима, погледа на чувара као иза сна, не говорећи му за часак ништа; тада погледа на пса, виде како га псето гледа ропски и молећиво, насмеја се па машинално рече:

— Моје је.

Чувар постоја, промрља:

— Без литара, — па оде. Андреј Петровић поглади пса, па опет поче шарати слова, а пас тури главу међу ноге и зажури.

Од тога времена пошло је много дана, и топлих и хладних, и кишovitих и сунчаних, а слабак сан по-

стаде јави, псето без гесе угнезди се код Андреја Петровића.

Тења га није сусрела пријатељски.

— Где сте, господине добили тако власнотого?

— Ето дошао је самном из Летњег Врта. Нараните га па га пустите.

— Црн је па страпан — Шајтан, а не псето.

Ипак га је тако наранила, да Шајтан није хтео отићи никуд. Разгледао је дворште, погледао је на улицу — све му је било са свим познато. Леже на уласку, вратар га хтеде отерати, али га ипак само поглади. Слуга га хтеде макнути метлом, али му вратар рече, да је то господиново псето. Шајтан погледа на вратара и слугу мислио је, овде су бољи људи него ли у другим улицама и решио се да одавде никако не иде. (Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Отigli 13 септембра.

О р у ж а в е.

Беч. Данас у подне примљен је министар Јексфелдупи у нарочиту аудијенцију у шенбрушском двору. Било је речи о артиљерији код хонведи, која има до јесени најкрасније допролећа да се успостави.

Прилике у Русији

Петроград. И на великим и на средњим школама упео се у траг завери. У Казану затворена је гимназија и реална школа.

ПОМОЋНИК

врло вешт, старији Србин, погодно мануфактурне струке, који је вичан немачком језику и дуже времена је на једном месту сервирао, може добити место, са платом до 60 круна месечно, уз стан и храну. Понуђе у којима ваља назначити захтев плате, треба упутити на

Franz Rückstädter

1292 1—2 Hémét Palanka.

ЈЕФТИН ЗАЈАМ!!

По 4% и 4½% може се уз моје посредовање код велико-сибирског земље кредитног завода добити. Ко такви зајам жели нека се изводи на мене обратити.

Др. Светозар Димитријевић

Телишвар — Град

Ломонијево трг.

I, 1202 9—10

ЈОРГАНЕ И МАДРАЦЕ

израђујем постојано, лепо, укусно, модерно, а све по најумеренијој цени.

Зорка Милићева,

I. српска радионица јоргана I. 1198 7—20 Житна пијаца бр. 3.

ПОТРЕБУЈЕМ

3 старија помоћника

модно-мануфактурне струке, који су добри продавци, а који владају српским, немачким и романским језиком. Ступање одма или 1. октобра. Помоћник треба да је вичан у намештању излога I. 1289 2—2

Никола Стојановић

у Белој Цркви (Fehértéplom).

Продају са из слободне руке

ДВОЈА

КАРУЦА

за фијакористе. Упитати се ваља код

Шандора Шешевића

у Чуругу.

240 3—3